

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
Факультет службово-бойової діяльності НГУ

В. В. Власюк
В. Ю. Поляков

ЗАГАЛЬНА ТАКТИКА
альбом тактичних схем

Київ
2023 рік

УДК 355.421 (084.2)

В 58

Рецензенти:

доктор філософії з державної безпеки, полковник С. М. Суконько
(Національна академія Національної гвардії України)

Заступник начальника Північного Київського територіального управління Національної гвардії України
полковник Р. Д. Леонович

Рекомендовано до друку вченою радою Київського інституту Національної гвардії України
(протокол № 7 від 25 січня 2024 року)

Власюк В. В., Поляков В. Ю. Загальна тактика. Альбом тактичних схем : альбом – К.: КІНГУ. 2024. – 18 с.

Альбом тактичних схем із Загальної тактики призначений для використання здобувачами вищої освіти вищих військових навчальних закладів, офіцерами, сержантами для формування умінь та навичок відпрацювання бойових графічних документів, що розробляються в підрозділах рівня відділення, взвод. Може застосовуватись під час вивчення Загальної тактики у вищих військових навчальних закладах, а також в системі бойової та спеціальної підготовки у військових частинах, під час злагодження підрозділів та у навчальному процесі навчальних центрів НГУ. При підготовці альбому використано наказ Головнокомандувача ЗС України від 11.09.2020 № 140 «Про Тимчасовий Порядок оформлення оперативних (бойових) документів», наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 25.05.2016 № 238 «Бойовий статут механізований та танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України Частина III (Взвод, відділення, екіпаж)», наказ Командувача СВ ЗСУ від 02.08.2018 № 454 «Про затвердження змін до бойових статутів механізованих і танкових військ СВ ЗСУ частина II (батальйон, рота) та частина III (взвод, відділення, екіпаж).

ВСТУП

Одним із аспектів вивчення Загальної тактики є розвиток умінь та формування навичок у роботі з бойовими графічними документами. Доволі часто здобувачі вищої освіти зазнають певних труднощів під час їх складання, використання умовних знаків, роботи з топографічними картами та геоінформаційними системами.

Альбом тактичних схем призначений для закріплення знань, отриманих під час занять із Загальної тактики в рамках відповідних змістових модулів щодо розробки бойових графічних документів механізованих підрозділів рівня відділення та взвод, а також нанесення елементів обстановки на карти (схеми).

Видання складається з таблиць з найбільш вживаними умовними знаками, що використовуються під час складання бойових графічних документів, схем організаційно-штатної структури типових військових формувань, а також варіантів найбільш типових тактичних схем, які можуть розроблятися під час різних видів бою (дій).

Завдяки наявним поясненням, у яких наведено порядок відпрацювання відповідної схеми та деталізовано її елементи, можливе покрокове складання відповідного бойового графічного документу, що полегшує процес навчання та покращує запам'ятовування.

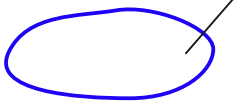

Також альбом сприятиме формуванню у тих, хто навчається, високої штабної культури, полегшить роботу з бойовими графічними документами, що стосуються військових формувань вищого рівня (рота, батальйон, бригада), розвиватиме здатність вільно читати та інтерпретувати обстановку, нанесену на топографічні карти (схеми).

Окрім здобувачів вищої освіти (курсантів), альбом тактичних схем стане у нагоді і молодим офіцерам, сержантам, офіцерам, залученим до організації та проведення заходів професійної і зорової підготовки.

ЗМІСТ

1. Основні умовні знаки,що використовуються при складанні бойових графічних документів, наведених в альбомі	5-8
2. Організаційно-штатна структура механізованого батальйону (варіант)	9
3. Організаційно-штатна структура механізованої роти (варіант)	10
4. Організаційно-штатна структура механізованого взводу (варіант).....	11
5. Картка вогню механізованого відділення та порядок її складання	12
6. Схема опорного пункту механізованого взводу та порядок її складання	13
7. Схема наступу механізованого підрозділу з ходу та порядок її складання	14
8. Схема організації похідної охорони на марші та порядок її складання	15
9. Райони (пункти), які призначаються на марші	16
10. Схема розташування механізованого взводу на місці та порядок її складання	17
11. Список використаних джерел	18

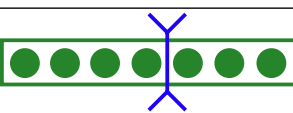
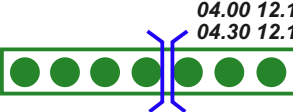

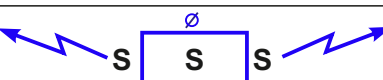

Основні умовні знаки, що використовуються при складанні бойових графічних документів, наведених в альбомі

	Райони (район розташування на місці, район зосередження, вихідний район, район очікування, запасний район, район дій військ (сил) тощо) із зазначенням назви району. Пунктирною лінією - той, що планується, ймовірний.
	Ймовірний напрямок руху (дій, появи) противника.
	Розмежувальні лінії між підрозділами (посередині, в розриві лінії - рівень військового підрозділу: відділення, взвод, рота, батальйон, полк, бригада).
	Командно-спостережний пункт (над зображенням знака - рівень військового підрозділу: відділення, взвод, рота, батальйон, полк, бригада). Ліворуч знаку - найменування (порядковий номер) підрозділу, праворуч - номер або назва вищого підрозділу (підрозділів). Наведений приклад - командно-спостережний пункт 1 мв 3 мр 2 мб.
	Механізоване відділення (на БМП)
	Механізоване відділення (на БТР)
	Танк
	Бойова машина піхоти
	Бронетранспортер
	Автомобіль
	Легкий (ручний) кулемет (5,45 мм, 5,56 мм)
	Середній (ротний або станковий) кулемет (7,62 мм)
	Важкий (великокаліберний) кулемет (12,7 мм, 14,5 мм)

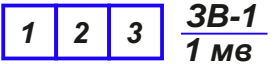

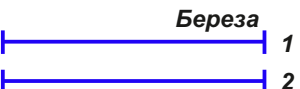
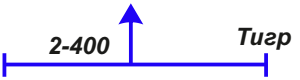
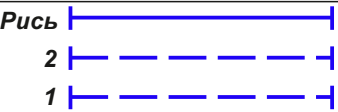
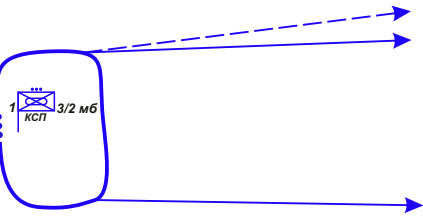
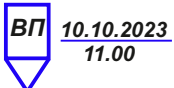

Основні умовні знаки, що використовуються при складанні бойових графічних документів, наведених в альбомі

	Легкий гранатомет (підствольний (типу ГП-25), однозарядний (типу М320, ФОРТ-600))
	Багатозарядний гранатомет (типу М32 Milkor)
	Важкий (автоматичний) гранатомет (типу АГС-17, Мк 19)
	Реактивна протитанкова граната (типу РПГ-18, РПГ-22, РПГ-26, АТ4, RGW-90 MATADOR)
	Ручний протитанковий гранатомет (типу РПГ-7, Panzerfaust 3, Carl Gustaf)
	Станковий протитанковий гранатомет (типу СПГ-9)
	Легкий протитанковий ракетний комплекс (типу NLAW, FGM-148 Javelin)
	Середній протитанковий ракетний комплекс (типу Фагот, Корсар)
	Важкий протитанковий ракетний комплекс (типу Стugna-П, BGM-71 TOW)
	Міномет малого калібру до 60 мм (типу М60-16 «Камертон», LMP-2017, МП-60)
	Міномет середнього калібру до 107 мм (типу 2Б14 «Поднос», УПІК-82, КБА-48М1)
	Міномет великого калібру (типу 2Б11 «Сани», vz. 82 PRAM-L, МП-120, МО-120-RT61)
	Окоп (для вогневого засобу (озброєння), бойової машини)
	Танк в окопі із позначенням основного та додаткового сектору вогню (свої війська)
	Запасна позиція бойової машини піхоти (свої війська)

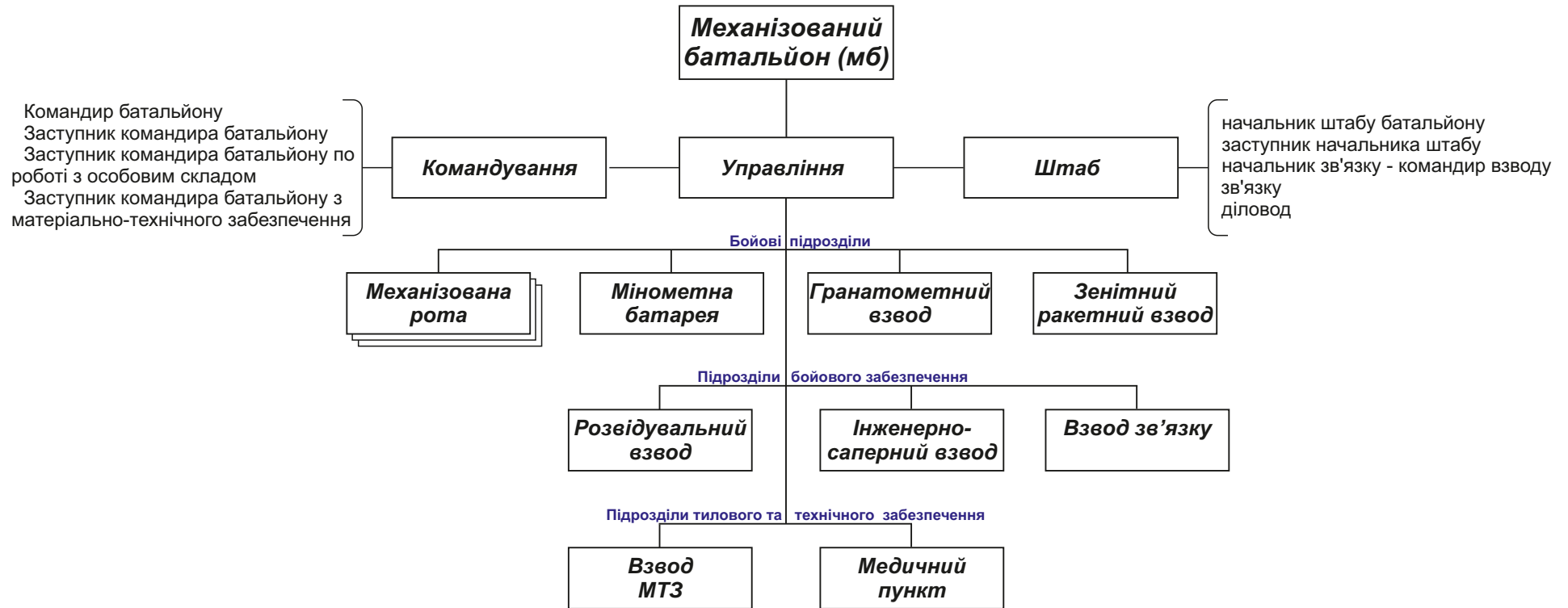
Основні умовні знаки, що використовуються при складанні бойових графічних документів, наведених в альбомі

	Система траншей
	Щілина
	Перекрита щілина
	Блінжаж
	Протипіхотне мінне поле
	Протитанкове мінне поле
	Змішане мінне поле
	Прохід в протитанковому мінному полі (шириною до 6 метрів)
	Прохід в протитанковому мінному полі (шириною більше 6 метрів) із зазначенням часу відкриття та закриття проходу
	Протитанковий рів
	Протитанковий рів, посилений протитанковими мінами
	Секрет.
	Патруль
	Спостережний пост
	Вихідний рубіж (після скорочення «PL» (Phase Line) - назва рубежу: рубіж розгортання в батальйонні колони (РРБК), рубіж розгортання в ротні колони (РРРК), рубіж переходу в атаку (РПА), рубіж спішування (РС), рубіж регулювання, рубіж для вводу в бй, рубіж для форсування тощо)

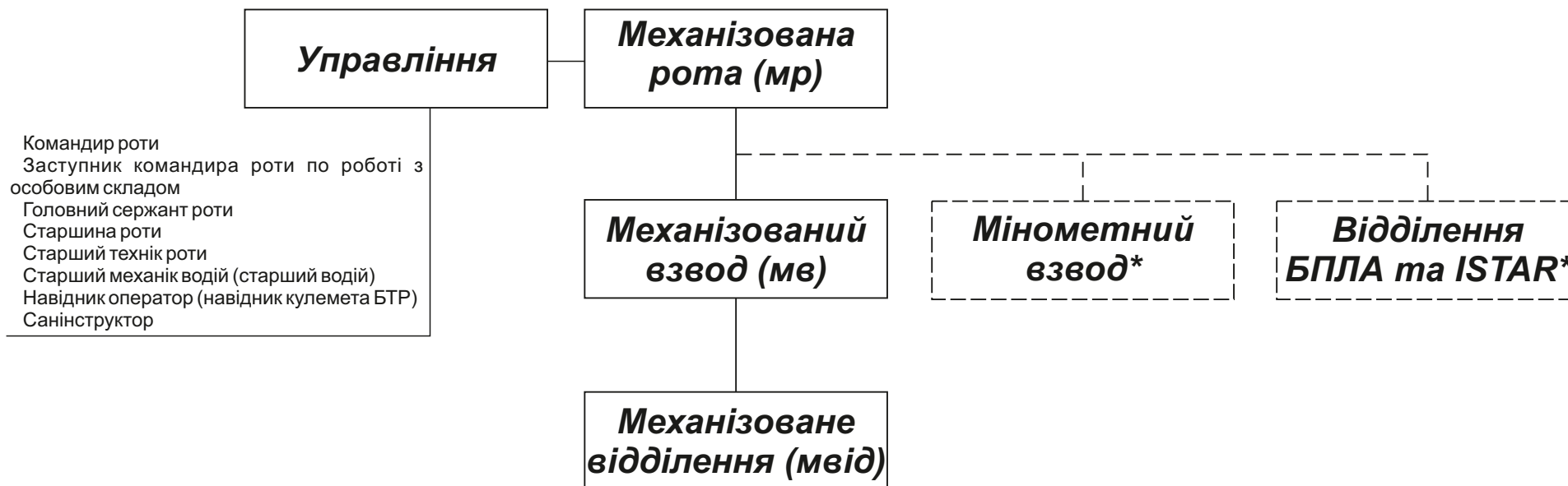
Основні умовні знаки, що використовуються при складанні бойових графічних документів, наведених в альбомі

	Рубежі відкриття вогню (після скорочення «PL» (Phase Line) - найменування озброєння (ПТРК, гармати танків, гармати БМП (БТР), великокаліберні кулемети, СПГ, стрілецька зброя тощо)
	Ділянка зосередженого вогню підрозділу (на прикладі - ділянка зосередженого вогню №1 1 механізованого взводу). Цифри всередині - місця відділень в ділянці
	Вогонь артилерії по поодинокій цілі із зазначенням її номера (401)
	Зосереджений вогонь артилерії із зазначенням номера цілі (102)
	Одинарний нерухомий загороджувальний вогонь артилерії із зазначенням найменування вогню
	Глибокий нерухомий загороджувальний вогонь артилерії із зазначенням найменування вогню
	Рухомий загороджувальний вогонь артилерії із зазначенням найменування вогню. 2 - кількість рубежів, 400 - відстань між рубежами
	Артилерійський вогневий вал із зазначенням найменування
	Опорний пункт підрозділу з позначенням смуги вогню та додаткового сектору обстрілу та позначенням командно-спостережного пункту (на прикладі - опорний пункт 1 механізованого взводу 3 механізованої роти 2 механізованого батальйону з позначенням смуги вогню, додаткового сектору обстрілу та КСП взводу)
	Пункт (ВП - вихідний пункт, ПР - пункт регулювання, EPW (enemy prisoner of war) - пункт збору військовополонених, КТ - контрольна точка на марші тощо) з пояснювальним написом
	Пункт (місце) збору поранених, медичний пост роти (МЕР - medical evacuation point)
	Пункт бойового постачання (місце зберігання боєприпасів)

Організаційно-штатна структура механізованого батальйону (варіант)

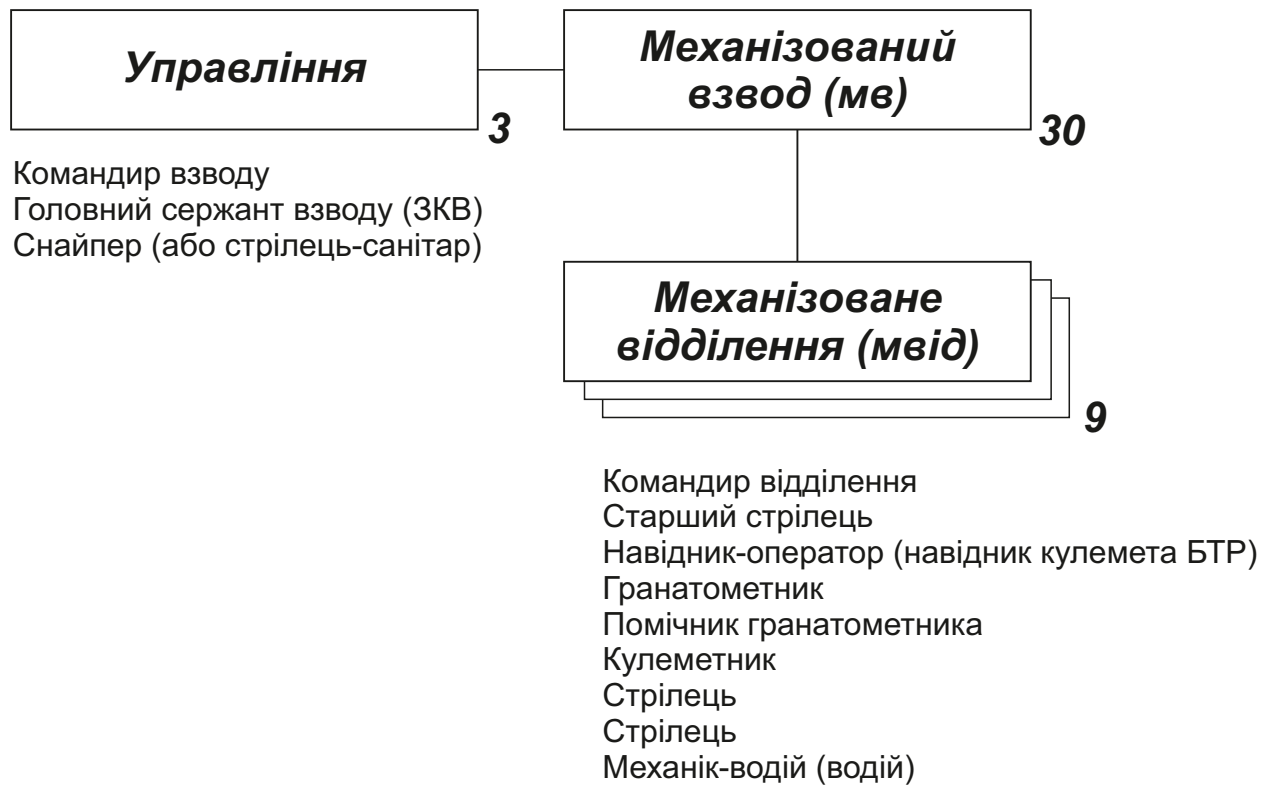

Організаційно-штатна структура механізованої роти (варіант)

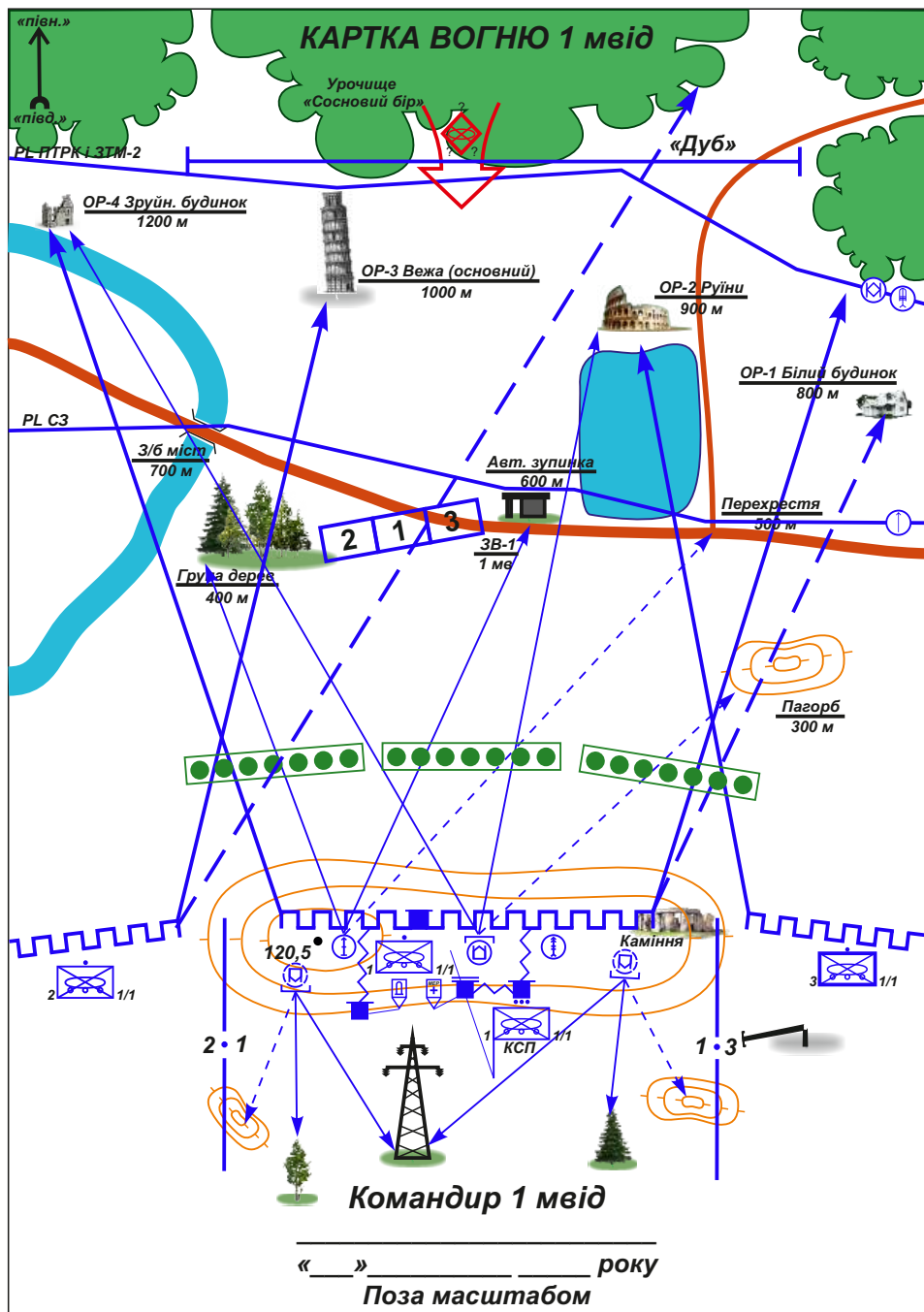

***** - підрозділи, які можуть входити до складу роти в результаті зміни організаційно-штатної структури за результатами впровадження бойового досвіду

Організаційно-штатна структура механізованого взводу (варіант)

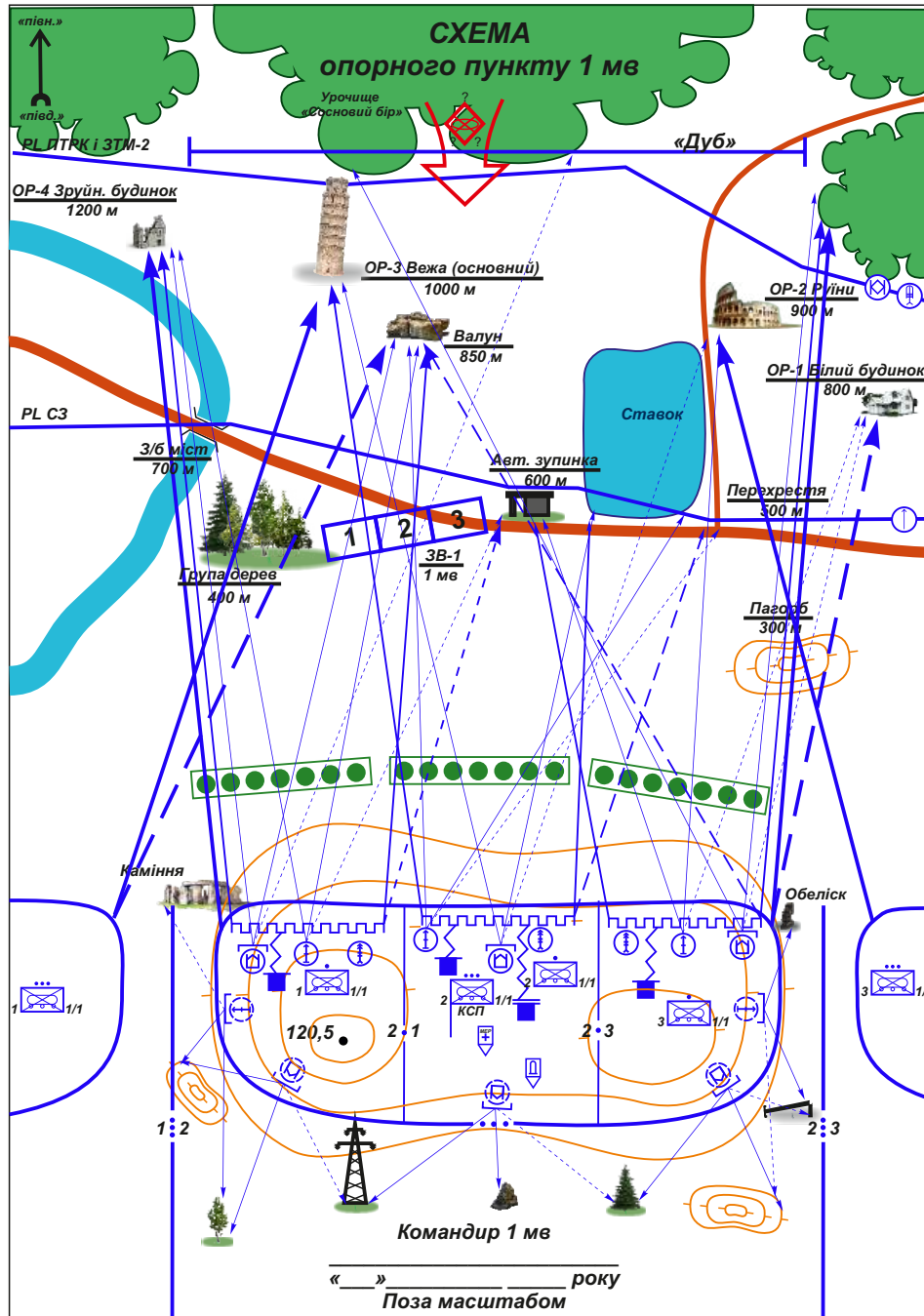

Картка вогню механізованого відділення та порядок її складання

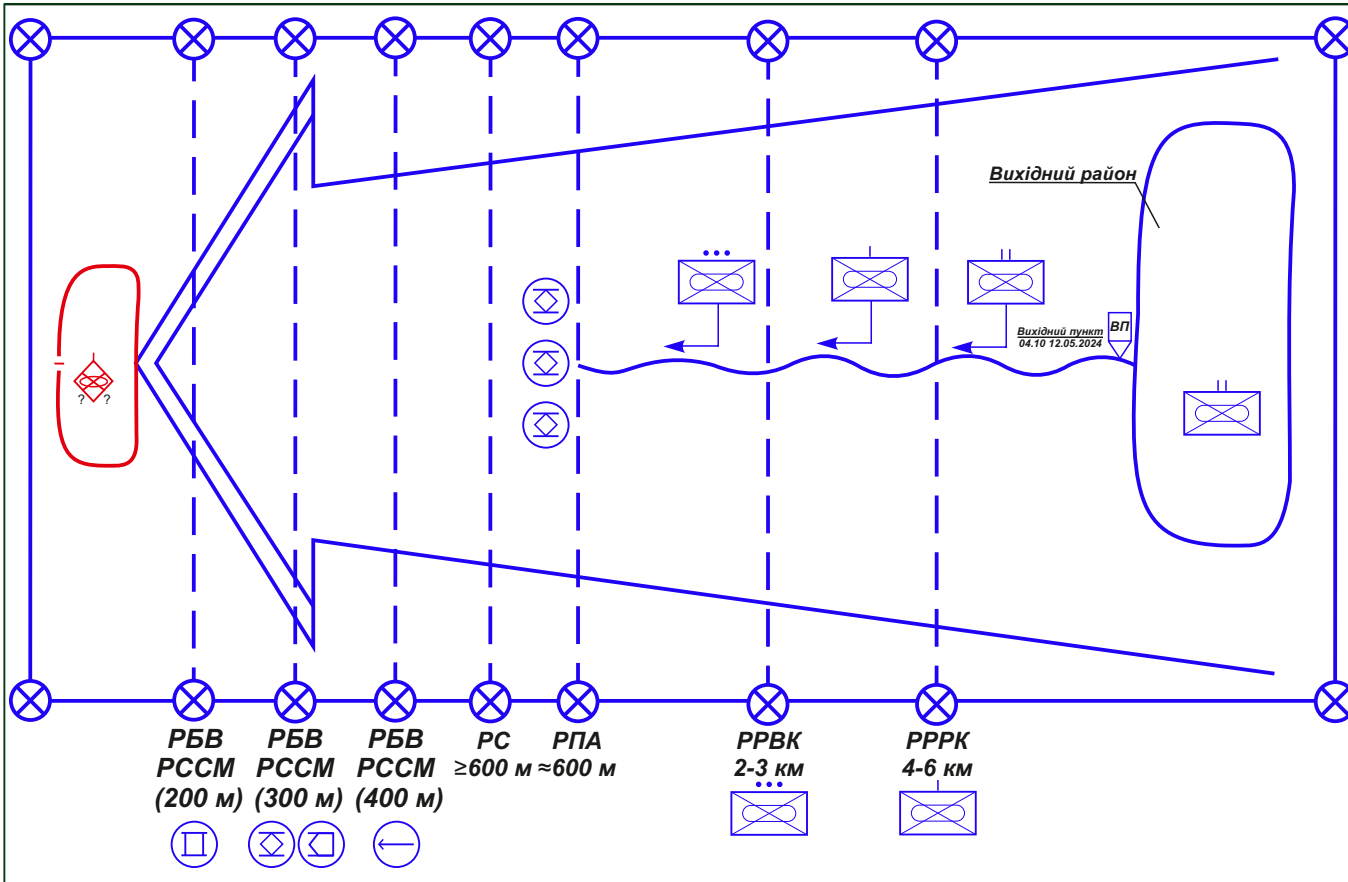
- Порядок складання картки вогню відділення (варіант):
- 1) визначення свого місця знаходження. Проводиться орієнтація схеми відносно сторін горизонту: стрілка "північ – південь" (стрілка може нахилитися або перевертатися).
 - 2) ймовірний напрямок дій противника (співвідношення 1/3= противник механізований взвод);
 - 3) позицію відділення (як правило, одного із трьох відділень механізованого взводу);
 - 4) позиції сусідів (зліва, справа, як правило, два відділення механізованого взводу);
 - 5) орієнтири для управління вогнем. Призначаються з права на ліво по рубежам в сторону противника. Орієнтири підписуються: в чисельнику – номер, назва; в знаменнику – відстань до нього в метрах. Основний орієнтир самий дальній, по-центру. Призначається від 3-х до 5-ти орієнтирів.
 - 6) смугу вогню відділення та додатковий сектор обстрілу відділення.
 - 7) межі смуг вогню сусідів та їх додаткові сектори на флангах відділення. Смуги, сектори (основний, запасний) наносяться із явної точки. Як правило, додатковим сектором прикриваємо сусіда з права. Сектор наноситься суцільними лініями. Додатковий сектор – пунктиром. Смуги, сектори (основний, запасний) вказуються та наносяться тільки на фізичний орієнтир, частина з яких використовується для управління вогнем, інша частина – ні. Смуги вогню (сектори обстрілу) сусідніх підрозділів (вогневих засобів) на стиках повинні взаємно перекриватися.
 - 8) основні та запасні вогневі позиції усіх основних вогневих засобів взводу: БТР (БМП, танків), кулеметів, гранатометів, доданих вогневих засобів (мінOMETів, гармат, гаубиць, засобів ПТЗ, ППО тощо) та підтримуючих засобів старшого начальника, що розташовуються на ділянці відділення, але не підпорядковуються. Обов'язково, основна позиція і мінімум одна запасна позиція для кожного основного, доданих та підтримуючих вогневих засобів. Можуть обладнуватися також тимчасові та хибні позиції.
 - 9) основні та додаткові сектори обстрілу з кожної позиції (основних та запасних), окрім, РПГ (йому призначається основний напрямок ведення вогню в межах смуги вогню та додаткового сектору відділення), танків (за винятком завдання щодо прикриття стиків між підрозділами або флангу), ПТРК, ППО, артилерії. Сектори (основний, запасний) наносяться із явної точки. Як правило, додатковим сектором прикриваємо сусіда з права. Сектор наноситься суцільними лініями. Додатковий сектор – пунктиром. Сектори (основний, запасний) вказуються та наносяться тільки на фізичний орієнтир. Сектор вогневого засобу не може виходити за смугу вогню свого відділення або взводу: основний за основний, додатковий за додатковий.
 - 10) рубежі відкриття вогню із штатного та доданого ОВТ. Рубіж наноситься суцільною прямою або кривою лінією (допускається розрив лінії з метою не захарашування нанесеної обстановки). Усі рубежі призначаються на відстань ефективного ведення вогню відповідно до ТТХ одиниці озброєння.
 - рубіж відкриття вогню із стрілецької зброї. Як правило, призначається приблизно на 400 м. (ТТХ 5,45 АК-74 дальність прямого пострілу по грудній фігурі 440 м);
 - рубіж відкриття вогню із гармат БМП, кулеметів БТР. Призначається, як правило на 1500 м. (ТТХ 14,5 мм КПВТ на БТР прицільна дальність стрільби по наземним цілям до 2000 м; ТТХ гармати 73-мм 2А28 на БМП-1 прицільна дальність стрільби по наземним цілям до 1300 м; ТТХ 30-мм гармати 2А42 на БМП-2 по наземним цілям до 4000 м; ТТХ гармата 3ТМ-1 на БТР-3Е прицільна дальність стрільби по наземним цілям до 4000 м; ТТХ гармати 30-мм КБА-1 (2А72) на БТР-4Е прицільна дальність стрільби по наземним цілям до 4000 м).
 - рубіж відкриття вогню із гармат танків. Призначається на відстань залежно від ТТХ гармати. Наприклад, для танку Т84БМ «Оплот» дальність стрільби складає 2600 м – 2800 м ≈ 2500 м.
 - рубіж відкриття вогню засобів ПТРК. Призначається на відстань залежно від ТТХ ПТРК. Наприклад, дальність стрільби складає: для ПТРК "Конкурс-М", «Фагот» – до 4000 м.
 - 11) ділянки зосередженого вогню взводу та місця в них, по яких буде вестися вогонь відділенням. Ділянка зосередженого вогню взводу призначається мінімум одна, або декілька. Можуть призначатися ділянки зосередженого вогню для двох відділень, як правило в проміжках між ними. Усі ділянки зосередженого вогню призначаються в межах ТТХ дійсного вогню стрілецької зброї відділення (взводу): між 400 – до 600 м.
 - 12) інженерні загородження, розташовані поблизу позиції відділення (взводу) й ті, що прикриваються його вогнем. Як правило, мінно-вибухові та не вибухові протипіхотні та протитанкові загородження встановлюються на відстань дійсного вогню наявного озброєння, що складає до 400 м.
 - 13) на позиції кожного механізованого відділення обов'язково обладнується перекрита щілина та ходи-сполучення в тил опорного пункту. За наявності часу можуть обладнуватися щілини в ходах-сполученнях.
 - 14) якщо відділення перебуває по центру бойового порядку взводу, до показуються об'єкти старшого начальника: командно-спостережний пункт (КСП) взводу, бліндаж, поблизу якого призначаються та обладнуються місце видачі боеприпасів та місце збору поранених.
 - 15) позначаються розмежувальні лінії між підрозділами (відділеннями) та схема підписується.

Схема опорного пункту взводу та порядок її складання

- 1) визначення свого місця знаходження. Проводиться орієнтація схеми відносно сторін горизонту: стрілка "північ – південь" (стрілка може нахиливатися або перевертатися).
- 2) ймовірний напрямок дій противника (співвідношення 1/3= противник механізована рота);
- 3) позицію МВ (три відділення МВ). Порядок розміщення відділень по фронту визначає КВ своїм рішенням, наприклад зліва на право: 1, 2, 3, або 3, 1, 2. Бойовий порядок МВ може бути побудований в одну лінію, в дві лінії, уступом вправо або вліво;
- 4) позиції сусідів ліворуч та праворуч. Сусідами можуть бути взводи іншої МР, якщо наш взвод займає позицію не в центрі, а крайню позицію з права або з ліва в опорному пункті нашої МР;
- 5) орієнтири для управління вогнем. Призначаються з права на ліво по рубежам в сторону противника. Орієнтири підписуються: в чисельнику – номер, назва; в знаменнику – відстань до нього в метрах. Основний орієнтир самий дальній, по-центру. Призначається від 3-х до 5-ти орієнтирів.
- 6) смуги вогню та додаткові сектори ведення вогню взводу та кожного відділення.
- 7) межі смуг вогню сусідів та їх додаткові сектори на флангах взводу.
Смуги, сектори (основний, додатковий) наносяться із явної точки. Як правило, додатковим сектором прикриваємо сусіда з права. Сектор наноситься суцільними лініями. Додатковий сектор – пунктиром.
Смуги, сектори (основний, додатковий) вказуються та наносяться тільки на фізичний орієнтир, частина з яких використовується для управління вогнем, інша частина – ні. Смуги вогню (сектори обстрілу) сусідніх підрозділів (вогневих засобів) на стиках повинні взаємно перекриватися.
- 8) основні та запасні вогневі позиції усіх основних вогневих засобів МВ на позиції кожного відділення: БТР (БМП, танків), кулеметів, гранатометів, доданих вогневих засобів (мінометів, гармат, гаубиць, ПТЗ, ППО тощо) та підтримуючих засобів старшого начальника, що розташовуються на ділянці МВ, але не підпорядковуються.
Обов'язково, основна позиція і мінімум одна запасна позиція для кожного основного, доданих та підтримуючих вогневих засобів. Можуть обладнуватися також тимчасові та хибні позиції.
- 9) основні та додаткові сектори обстрілу з кожної позиції (основних та запасних), окрім, РПГ (йому призначається основний напрямок ведення вогню в межах смуги вогню та додаткового сектору взводу або відділення), танків (за винятком завдання щодо прикриття стиків між підрозділами або флангу), ПТРК, ППО, артилерії.
Сектори (основний, додатковий) наносяться із явної точки. Як правило, додатковим сектором прикриваємо сусіда з права. Сектор наноситься суцільними лініями. Додатковий сектор – пунктиром.
Сектори (основний, додатковий) вказуються та наносяться тільки на фізичний орієнтир.
Сектор вогневого засобу не може виходити за смугу вогню взводу або свого відділення: основний за основний, додатковий за додатковий.
- 10) рубежі відкриття вогню із штатного та доданого ОВТ. Рубіж наноситься суцільною прямою або кривою лінією (допускається розрив лінії з метою не захаращення нанесеної обстановки). Усі рубежі призначаються на відстань ефективного ведення вогню відповідно до ТТХ одиниці озброєння:
 - рубіж відкриття вогню із стрілецької зброї. Як правило, призначається приблизно на 400 м. (ТТХ 5,45 АК-74 дальність прямого пострілу по грудній фігурі 440 м);
 - рубіж відкриття вогню із гармат БМП, кулеметів БТР. Призначається, як правило на 1500 м. (ТТХ 14,5 мм КПВТ на БТР прицільна дальність стрільби по наземним цілям до 2000 м, 30-мм гармати 2А42 на БМП-2 - до 4000 м, гармати ЗТМ-1 на БТР-3Е - до 4000 м, гармати 30-мм КБА-1 (2А72) на БТР-4Е - до 4000 м).
 - рубіж відкриття вогню із гармат танків. Призначається на відстань залежно від ТТХ гармати. Наприклад, для танку Т84БМ «Оплот» дальність стрільби складає 2600 м – 2800 м ≈ 2500 м.
 - рубіж відкриття вогню засобів ПТРК. Призначається на відстань залежно від ТТХ ПТРК. Наприклад, дальність стрільби складає: для ПТРК "Конкурс-М", «Фагот» – до 4000 м.
- 11) ділянки зосередженого вогню роти та місця в них, по яких буде вестися вогонь кожен взвод. Цифри всередині ділянки відповідають порядку розміщення МВ. роти Призначається одна або декілька ДЗВ роти.
Можуть призначатися ділянки зосередженого вогню для двох взводів, як правило в проміжках між взводами. Усі ділянки зосередженого вогню призначаються в межах ТТХ дійсного вогню стрілецької зброї взводу: між 400 – до 600 м.
- 12) інженерні загородження, розташовані поблизу позиції взводу і її, що прикриваються його вогнем.
Як правило, міно-вибухові та не вибухові протипіхотні та протитанкові загородження встановлюються на відстань дійсного вогню наявного озброєння, що складає 400 до 600 м.
- 13) на позиції кожного механізованого відділення обов'язково обладнується перекрита щілина та ходи-сполучення в тил опорного пункту. За наявності часу можуть обладнуватися щілини в ходах-сполученнях.
- 14) як правило, на ділянці відділення, що перебуває по центру бойового порядку МВ позначаються: командно-спостережний пункт (КСП) взводу, бліндаж, поблизу якого призначаються та обладнуються місце видачі боєприпасів та місце збору поранених.
- 15) позначаються розмежувальні лінії між підрозділами – механізованими відділеннями, механізованими взводами, опорні пункти закриваються дугою на їх глибину, схема підписується.

Схема наступу механізованого підрозділу з ходу та порядок її складання

Порядок складання схеми наступу механізованого підрозділу з висуванням із глибини (з ходу):

1. Перехід у наступ з ходу механізованим батальйоном здійснюється з висуванням із глибини з вихідного району, який призначається на відстані 20-40 км від переднього краю оборони противника. Позначається напрямком головного удару – об'ємна стрілка із двійним контуром на загостренні. Може позначатися напрямком удару (не головного), то просто об'ємна стрілка (без двійного контуру).

2. Для організованого висування, розгортання у бойовий порядок і переходу в атаку батальйону призначаються:

- маршрут висування;
- вихідний пункт (рубіж);
- рубіж розгортання у ротні колони (PPPK) призначається поза межами досяжності вогню прямою наводкою гармат, танків і ПТКР противника на відстані 4-6 км від переднього краю його оборони.
- рубіж розгортання у взводні колони (PPVK) призначається, за можливості, за складками місцевості за 2-3 км від переднього краю оборони противника.
- рубіж переходу в атаку (РПА) вибирається так, щоб його віддалення забезпечувало механізованим і танковим підрозділам ведення дійсного вогню з основних видів зброї та безупинне досягнення переднього краю оборони противника на максимальній швидкості у встановлений час "Ч". Він може призначатися на віддаленні до 600 м від переднього краю оборони противника, а іноді й більше.
- рубіж спішування (РС) призначається якнайближче до переднього краю оборони противника в місцях, укритих від вогню його кулеметів і протитанкових засобів ближнього бою. Іноді він може співпадати з рубежем переходу в атаку.

3. Для забезпечення безпеки механізованих і танкових підрозділів їх дії узгоджуються з артилерійськими підрозділами, які ведуть вогонь із закритих вогневих позицій, та призначаються рубежі безпечного віддалення від розривів своїх снарядів і мін (РБВРССМ):

- РБВРССМ у пішому порядку 400 м;
- РБВРССМ для БМП (БТР) – 300 м;
- РБВРССМ для танків – 200 м.

Фронт наступу визначається з урахуванням бойового складу штатних і доданих підрозділів, їх можливостей та умов обстановки. Механізовані підрозділи наступають на фронті:

- механізований (танковий) батальйон першого ешелону – до 2 км;
- механізована (танкова) рота – до 1 км;
- механізований взвод – до 300 м;
- механізоване відділення в пішому порядку – до 50 м.

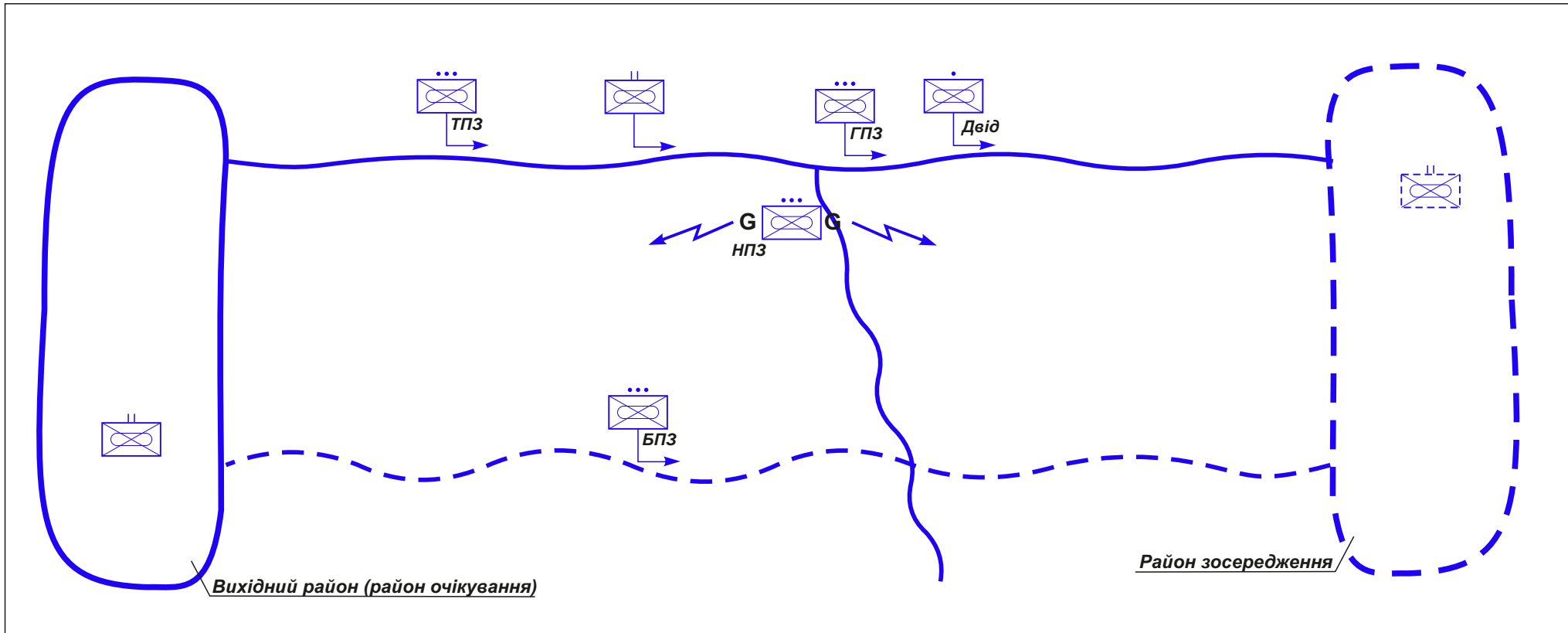
Бойове завдання механізованого (танкового) взводу у наступальному бою включає об'єкт атаки і напрямком продовження наступу.

Об'єктом атаки механізованого (танкового) взводу є позиція відділення та жива сила й бойова техніка противника в найближчій глибині в напрямку наступу взводу (співвідношення 1/3).

Напрямок продовження наступу взводу визначається так, щоб забезпечувалося виконання найближчого завдання роти.

Бойовий порядок механізованого взводу складається з бойових порядків відділень з інтервалами між ними до 50 м, групи управління і вогневої підтримки, що діє за ними на відстані до 50 м. Засоби посилення, як правило, залишаються у безпосередньому підпорядкуванні командира взводу і входять до складу групи управління і вогневої підтримки.

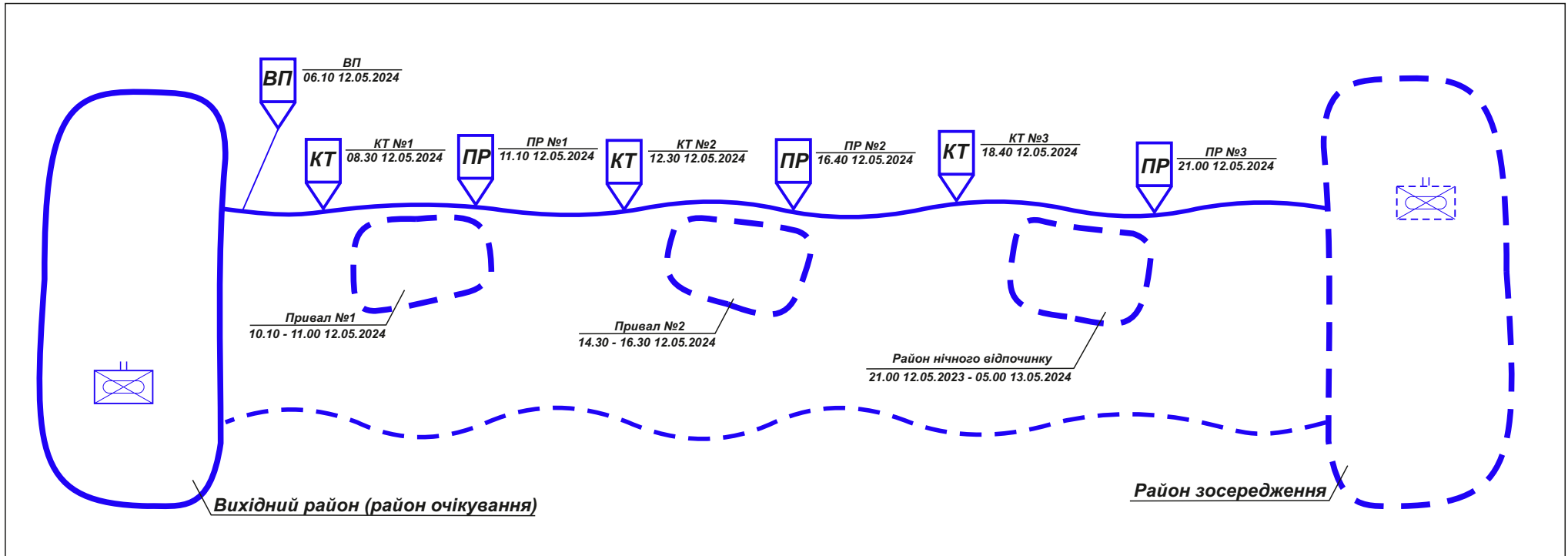
Схема організації похідної охорони на марші та порядок її складання

Порядок складання схеми організації похідної охорони механізованого підрозділу:

1. Позначається ділянка (район) місцевості де перебуває підрозділ на даний момент. Як правило, називається вихідний район або район очікування. Рамка району та підрозділу є цільна, оскільки це фактичне місце перебування.
 2. Позначається ділянка (район) місцевості куди ми плануємо здійснити марш. Як правило, називається район зосередження. Рамка району та підрозділу наноситься пунктиром, оскільки то планове, майбутнє місце перебування.
 3. Призначаються маршрути руху із вихідного (очікування) району до району зосередження: основний (наноситься суцільною лінією) та мінімум один (два і більше) запасний (наноситься пунктирною лінією).
 4. З метою забезпечити безперешкодне просування колони основних сил, унеможливити раптовий напад противника на підрозділи, які охороняються, і забезпечити їм вигідні умови для вступу в бій, а також не допустити проникнення до них наземної розвідки противника призначаються органи похідної охорони:
 - випереджає колону головних сил, у даному випадку механізованого батальйону, взвод, що призначено у головну похідну заставу (ГПЗ). В свою чергу ГПЗ висилає від себе вперед дозорне відділення (д/відділ), що віддаляється від ГПЗ на відстань спостереження за ним та підтримку вогнем. В залежності від ТТХ наявного озброєння взводу, особливостей місцевості, погодних умов відстань буде змінюватися;
 - замикає колону головних сил взвод, що призначено до тилової похідної застави (ТПЗ);
 - якщо існує (існують) паралельний (паралельні) маршрут (маршрути) руху головним силам (один або два), то призначається бокова (бокові) похідна заставка;
 - якщо старший начальник, наприклад командир механізованого батальйону, передбачає небезпечну ділянку на маршруті руху (наприклад, перехрестя, де диверсійно-розвідувальні групи противника можуть завдати значні втрати колоні головних сил та відійти), то може призначатися нерухома бокова заставка (НБЗ). Взвод, що призначений до НБЗ випереджає головні сили, займає оборону (наприклад, на перехресті) та після проходження колони примикає до неї.
- Усі органи похідної охорони (ГПЗ, д/відділ, ТПЗ, БПЗ, НБЗ) віддаляються від головних сил на відстань підтримки вогнем (як правило, на ведення вогню наявної у головних сил артилерії, тобто 3-5 км – відповідно до ТТХ мінометів).

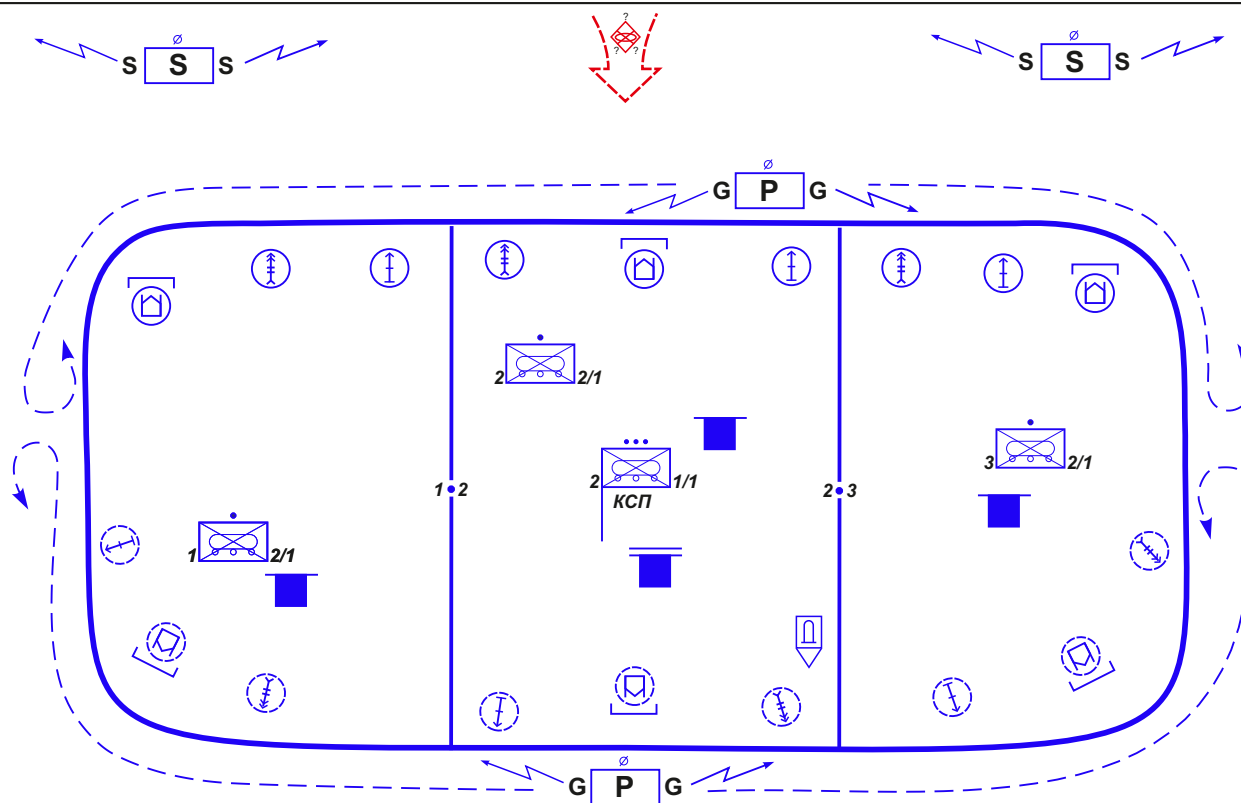
Райони (пункти), які призначаються на марші

Порядок складання схеми маршруту механізованого підрозділу:

1. Позначається ділянка (район) місцевості де перебуває підрозділ на даний момент. Як правило, називається вихідний район або район очікування. Рамка району та підрозділу є цільна, оскільки це фактичне місце перебування.
 2. Позначається ділянка (район) місцевості куди ми плануємо здійснити марш. Як правило, називається район зосередження. Рамка району та підрозділу наноситься пунктиром, оскільки то планове, майбутнє місце перебування.
 3. Призначаються маршрути руху із вихідного (очікування) району до району зосередження: основний (наноситься суцільною лінією) та мінімум один (два і більше) запасний (наноситься пунктирною лінією). Протяжність добового переходу може бути: для змішаних і танкових колон до 250 км; автомобільних колон – до 300 км, а добового переходу, який здійснюється в несприятливих умовах, – до 200 км і менше. Час руху, в залежності від умов здійснення маршу, може складати 10-12 год. на добу, а в несприятливих умовах і менше.
 4. На маршруті руху призначається вихідний пункт (ВП) на відстань від району очікування (вихідного), що забезпечує витягування колони, набрання встановленої швидкості та дистанції між технікою. Вихідний пункт підписується – ВП, дата та час його проходження. Підрозділ здійснює марш з дистанціями між машинами 25-50 м. Під час руху відкритою місцевістю та в умовах загрози застосування противником ЗМУ і ВТЗ дистанція між технікою збільшується до 150 м. Середня швидкість руху на танках повинна бути 20-25 км/год, на БМП – 20-25 км/год, на БТР (автомобілях) – 25-30 км/год, у пішому порядку – 4-5 км/год, на лижах – 5-7 км/год.
 5. Призначаються на маршруті руху пункти регулювання (ПР). Пункти регулювання підписуються – ПР, його номер (наприклад №1), дата та час його проходження. Призначаються ПР, як правило через кожні 3-4 години руху з метою своєчасного й організованого здійснення маршу.
 6. Призначаються на маршруті руху райони (ділянки) привалів. Позначаються район привалу пунктиром, оскільки то майбутнє, планове місце перебування підрозділу. Привали призначаються: через 3-4 год. руху тривалістю до 1 год., у другій половині добового переходу – тривалістю до 2 год з метою перевірки стану ОБТ, їх технічного обслуговування та усунення несправностей, дозавправлення ПММ, поповнення боєприпасами та іншими матеріальними засобами, харчування і відпочинку.
 7. На маршруті руху може призначатися, якщо марш здійснюється більше доби, район (ділянка) денного (якщо колона рухалась вдень) або нічного (якщо колона рухалась вночі) відпочинку. Район (ділянка) денного або нічного відпочинку позначається пунктиром, оскільки то майбутнє, планове місце перебування підрозділу.
 8. Призначаються на маршруті руху контрольні точки (КТ). Контрольні точки підписуються – КТ, її номер (наприклад №1), дата та час його проходження. Наприклад, якщо за розрахунками маршу колона повинна пройти ПР №1 о 12.00 01.01.2021, то за допомогою КТ №1 рекомендується прибути до району привалу о 11.00 01.01.2021 та за 1 годину провести технічні та тиллові заходи. Якщо підрозділ затримався під час руху, то час на привал – зменшується.
- На маршруті руху кількість пунктів регулювання, контрольних точок, районів привалів, районів відпочинку буде прямо залежати від протяжності маршу.

Схема розташування механізованого взводу на місці та порядок її складання

1. Підрозділ здійснив марш та прибув до району зосередження та зайняв певну ділянку (район) на місцевості. Ділянка, яку зайняв механізований взвод позначається суцільною лінією у формі умовного кола..

2. Зайняту механізованим взводом ділянку місцевості поділяємо на приблизно три рівні частини – ділянку кожного механізованого відділення даного взводу. На розриві ліній розмежування показується одна точка – відділення.

3. Наносяться, приблизно в середині ділянки місцевості, об'єкти механізованого взводу, а саме КСП взводу, бліндаж, біля якого організується місце збору поранених та місце видачі боєприпасів.

4. На кожне механізоване відділення обов'язково обладнується перекрита щілина (три на взвод).

5. Якщо відомо, то позначається ймовірний напрямодії противника.

6. З метою недопущення раптового нападу противника та диверсійних дій його органів розвідки по відношенню до головних сил, обов'язково під час розміщення підрозділу на місці організується охорона:

Безпосередня. Безпосередня охорона досягається за рахунок організації:

а) патрулювання по периметру ділянки (району): відділення, що розміщується зліва, виставляє патруль на лівому фланзі, з права – на правому фланзі, по центру – в тилу;

б) по фронту – призначаються чергові вогневі засоби (на схемі не позначаються) для відбиття раптового наступу противника;

в) в середині ділянки – спостерігачі на КСП взводу та позиціях відділень, добовий наряд (на схемі не позначені);

г) за наявності особового складу, може створюватися резерв (на схемі не позначений).

Сторожова. Сторожова охорона досягається за рахунок організації:

а) в напрямку ймовірної дії противника, на відстань, що прикривається дійсним вогнем взводу (в залежності від ТТХ озброєння БТР), призначається сторожовий (або спостережний) пост – до 1500 м;

б) по периметру ділянки займаної взводом можуть призначатися секрети, на відстань, що прикривається дійсним вогнем із стрілецької зброї – до 400 м.

7. Показуються основні та щонайменше по одній запасній позиції усіх основних вогневих засобів взводу в цілому (кожного відділення окремо), якими являються: БТР, кулемет, гранатомет, а також приданих або підтримуючих сил, якщо такі є (наприклад, міномет, гаубиця, ПТРК, ПЗРК, БМП, танк та інші). Основні позиції спрямовуються по фронту, у напрямку ймовірних дій противника. За рахунок обладнання запасних позицій досягається кругова оборона, яку зобов'язаний утримувати підрозділ. Тому відділення що розміщується з лівого флангу обладнує запасні позиції – ліворуч, з правого флангу – праворуч по центру – в тил району розташування взводу.

8. Позначаються сектори ведення вогню з кожної основної позиції основних вогневих засобів – основний та додатковий (наноситься пунктиром, як правило прикриваємо сусіда з права). Не позначаються сектори для танків, артилерії, ПЗРК, ПТРК, гранатометів.

Усі сектори, основний та додатковий, вказуються лише на фізичний орієнтир.

9. В напрямку ймовірної дії противника, а за наявності і в цілому по периметру ділянки (району), встановлюються інженерні загородження (вибухові та не вибухові) на відстань, що забезпечує їх прикриття дійсним вогнем підрозділу (між 400 м до 600 м).

10. За наявності часу та засобів, можуть обладнуватися хибні позиції (над позицією позначається «домік» пунктиром).

11. Наноситься КСП взводу, розмежувальні лінії між відділеннями та підписується схема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойовий статут механізований та танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України Частина III (Взвод, відділення, екіпаж танка): наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 25.05.2016 № 238.
2. Тимчасовий порядок оформлення оперативних (бойових) документів: наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 11.09.2020 №140.
3. APP (6) NATO Joint Military Symbology, NATO Unclassified Publication, May 2011, 558 p.